

I. Szántóföldi növényeink összehasonlítása (16 pont)

Írd a megfelelő betűjelet az állítások mögötti négyzetekbe annak megfelelően, hogy az állítás csak a kukoricára, csak a napraforgóra, mindkettőre vagy egyikre sem vonatkozik!

A) kukorica

B) napraforgó

C) mindkettő

D) egyik sem

1) Egymagvú, száraz termése van.

2) Termésfala összenőtt a maghéjjal.

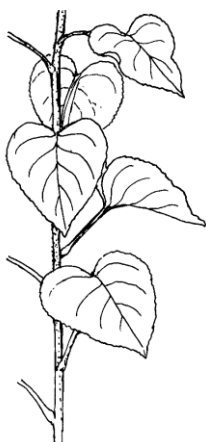
3) Virágai kétivarúak.

4) Meddő, nyelves virágai is vannak.

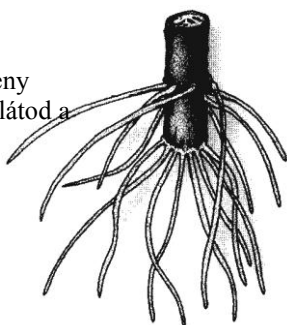
5) Egyszikű növény.

6) Nyitvatermő növény.

7) Melyik növény leveles hajtását látod a rajzon?

8) Melyik növény gyökérzetét látod a rajzon?

9) Testének valamelyik része a margaringyártás nyersanyaga.

10) Feldolgozott termékei állati takarmányozásra alkalmasak.

11) Leveleihez levélnyel tartozik.

12) Virágait szél porozza.

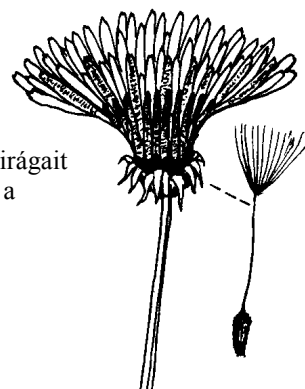
13) Virágai virágzatba tömörülnek.

14) Apró makktermései vannak.

15) Melyik növény virágait látod a rajzon?

16) Melyik növény virágait és termését látod a rajzon?

II. Mennyiségi vizsgálat (18 pont)

Válaszd ki minden esetben a felsorolt három-három lehetőség közül a **legnagyobb**!

- 1) A) évi középhőmérséklet a szavannán
B) évi középhőmérséklet a sztyeppén
C) évi középhőmérséklet a mélytengerben

- 10) A) a tajgaerdők összterülete a Földön
B) a tundrák összterülete a Földön
C) a monszonerdők összterülete a Földön

- 2) A) éves csapadékmennyiség a tundrán
B) éves csapadékmennyiség a sivatagban
C) éves csapadékmennyiség a lomberdőben

- 11) A) a feketefenyő leveleinek hossza
B) az erdeifenyő leveleinek hossza
C) a lucfenyő leveleinek hossza

- 3) A) napi hőingás mértéke az esőerdőben
B) napi hőingás mértéke a sivatagban
C) napi hőingás mértéke a tajgaerdőben

- 12) A) a hering testtömege
B) a macskacápa testtömege
C) a tonhal testtömege

- 4) A) a sarki róka testtömege
B) a sivatagi róka testtömege
C) a vörös róka testtömege

- 13) A) a hiúz élőhelyének földrajzi szélessége
B) a gepárd élőhelyének földrajzi szélessége
C) a jaguár élőhelyének földrajzi szélessége

- 5) A) szemfogak száma a gnú,
B) a barnamedve,
C) a mókus fogazatában.

- 14) A) középhegységeinkben a bükkös öv,
B) a gyertyános-tölgyes öv,
C) a cseres-tölgyes öv magassága

- 6) A) a közönséges madárpók testhossza
B) a homár testhossza
C) a folyami rák testhossza

- 15) A) az elefántfőka hímje,
B) a tonhal,
C) a jávorszarvas testtömege

- 7) A) a tajgaerdő magassága
B) a trópusi esőerdő magassága
C) a mérsékelt övi lomberdő magassága

- 16) A) a baktériumsejtek mérete
B) a papucsállatkák mérete
C) az influenzavírus mérete

- 8) A) planktonsűrűség a hideg tenger felszínén,
B) a hideg tenger 100 m-es mélységében,
C) a meleg tenger felszínén

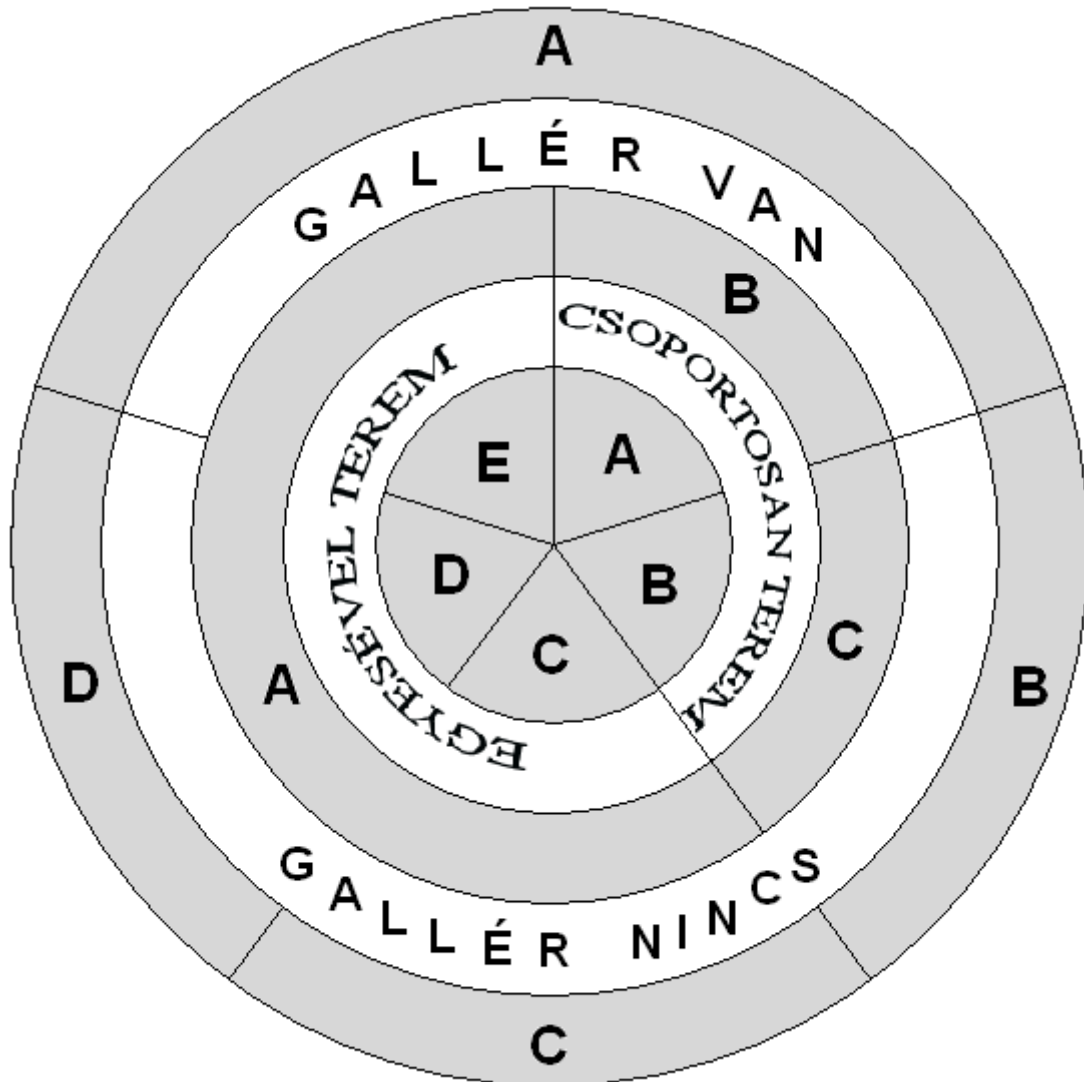
- 17) A) a nagy őzlábgomba,
B) a mezei szegfűgomba,
C) a keserűgomba jellemző magassága

- 9) A) sejtmagok száma a zöld szemesostoros,
B) a papucsállatka,
C) a kólibaktérium sejtjében

- 18) A) tengeri csillagok karjainak száma,
B) csimpánz ujjainak száma (egy végtagon)
C) madárpók lábainak száma

III. Gombafajok azonosítása (11 pont)

Tanulmányozd az alábbi diagramot! Öt gombafajt kell azonosítani az ábrán látható információk alapján. Segítségképpen a külső kör egyik betűjét már elhelyeztük a táblázatban.

A legbelső kör cikkeibe írtuk a gombafajok betűjeleit!
Azonosítsd őket!

A harmadik kör betűit a gombák ehető-mérgező sajátságaihoz kell hozzárendelni!

A legkülső körben lévő betűket a fajok egy-egy morfológiai jellemzőjével kell párosítani!

- 1) Rizike
2) Nagy őzlábgomba
3) Gyűrűs tuskógomba
4) Sárga kénvirággomba
5) Lila pereszke

- 6) Ehető, nyersen sem mérgező.
7) Nyersen mérgező, hőkezelve már nem.
8) Súlyosan mérgező, hőkezelés után is.

- 9) Megtörve narancssárga tejnedvet ereszt.
10) Lemezei zöldes-szürkés sárgák.
11) Kalapbőre barna színű, közepén kicsit púpos.
D Lemezei halványlilák.

IV. Természetvédelem Magyarországon (11 pont)

A következő kérdések hazánk természetvédelmének kialakulásáról, fogalmairól, nevezetességeiről szólnak. Válaszolj a kérdésekre!

Egyszerű választás

1) 1909-ben jelent meg „A természeti értékek fenntartása” című munka, melynek hatására többek között 77 ritka növényfaj élőhelyét, 16 lápot, 20 őshonos erdőt javasolnak védelemre. Ki a könyv szerzője?

- A) Herman Ottó
- B) Kaán Károly
- C) Kitaibel Pál
- D) Soó Rezső
- E) Xantus János

2) A növényfajok védelme 1971-ben kezdődött nálunk. Melyik növény élvez faji védelmet azóta?

- A) Erdei ciklámen
- B) Erdélyi hérics
- C) Hegyi kökörcsin
- D) Pilisi len
- E) Magyar kikerics

3) Az első magyarországi természetvédelmi törvény 1935-ben született. Ezt követően 1939-ben...

- D) védetté nyilvánították a bátorligeti őslápot,
- E) létrejött az első nemzeti park,
- F) létrejött a Tihanyi Tájvédelmi Körzet,
- G) védetté nyilvánították a debreceni Nagyerdő egy részét,
- H) védetté nyilvánították a Baradla-barlangot.

4) Mikor jött létre az első nemzeti park Magyarországon?

- D) 1935-ben
- E) 1939-ben
- F) 1961-ben
- G) 1973-ban
- H) 1976-ban

5) Melyik sorban olvasható **csupa olyan** nemzeti park neve, amely területe vagy annak része bioszféra-rezervátummá van nyilvánítva?

- A) Aggteleki, Kőrös-Maros, Kiskunsági Nemzeti Parkok
- B) Aggteleki, Bükki, Kiskunsági Nemzeti Parkok
- C) Duna-Dráva, Fertő-Hanság, Duna-Ipoly Nemzeti Parkok
- D) Duna-Ipoly, Hortobágyi, Kiskunsági Nemzeti Parkok
- E) Bükki, Fertő-Hanság, Hortobágyi Nemzeti Parkok

6) Melyik az a nemzetközi szervezet, amely az előbbi feladatban felsorolt nemzeti parkjaink nemzetközi védettségét kimondta?

- A) FAO
- B) UNICEF
- C) UNESCO
- D) WWF
- E) WHO

7) Melyik állítás **hamis** az alábbiak közül?

- A) A nemzeti parkokban tudományos kutatómunka, oktatás és természetvédelmi tevékenység folyik.
- B) A nemzeti parkok – egyes területeiket kivéve – látogathatók.
- C) A nemzeti parkok – adott ország területéhez képest – viszonylag nagy kiterjedésű területen fekszenek.
- D) A nemzeti park területén nem folyhat földhasználat vagy erdőművelés.
- E) A nemzeti parkokban védett ökológiai rendszereket az emberi beavatkozás nem vagy csak kis mértékben befolyásolhatja.

8) Melyik nemzeti parkunk híres az ősember-barlangjairól?

- A) Hortobágyi Nemzeti Park
- B) Bükki Nemzeti Park
- C) Duna-Ipoly Nemzeti Park
- D) Fertő-Hanság Nemzeti Park
- E) Balaton-felvidéki Nemzeti Park

9) Melyik nemzeti parkunkban található a tihanyi gejzirkúpok?

- A) Hortobágyi Nemzeti Park
- B) Bükki Nemzeti Park
- C) Duna-Ipoly Nemzeti Park
- D) Fertő-Hanság Nemzeti Park
- E) Balaton-felvidéki Nemzeti Park

10) Melyik nemzeti parkunkban találjuk a barcsi borókást?

- A) Hortobágyi Nemzeti Park
- B) Bükki Nemzeti Park
- C) Duna-Dráva Nemzeti Park
- D) Fertő-Hanság Nemzeti Park
- E) Balaton-felvidéki Nemzeti Park

11) Melyik nemzeti park területén találunk tatárjuharos sziki erdőssztyep-tölgyest?

- A) Hortobágyi Nemzeti Park
- B) Bükki Nemzeti Park
- C) Duna-Ipoly Nemzeti Park
- D) Fertő-Hanság Nemzeti Park
- E) Balaton-felvidéki Nemzeti Park

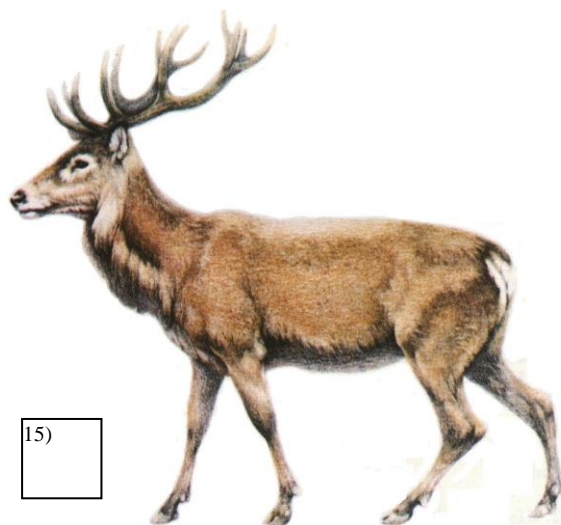
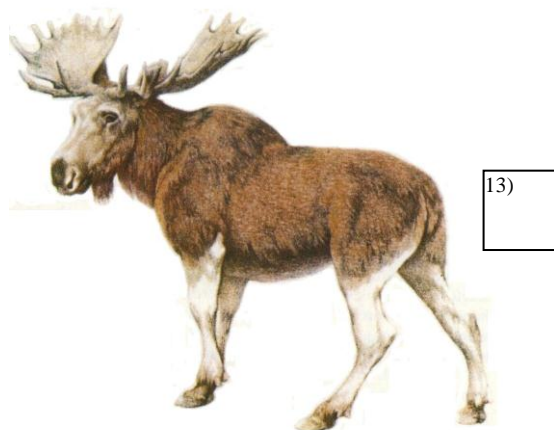
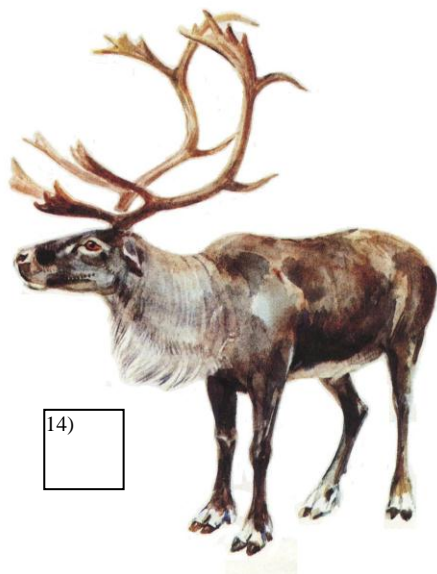
V. Szarvasok összehasonlítása (15 pont)

Írd a megfelelő betűjelet az állítások mögötti négyzetekbe annak megfelelően, hogy az állítás csak a jávorszarvasra, csak a rénszarvasra, csak a gímszarvasra, mindháromra vagy egyikre sem vonatkozik!

A) jávorszarvas   B) rénszarvas   C) gímszarvas   D) mindhárom   E) egyik sem

1)	Euráziában megtalálható.	☐	7)	A ma élő legnagyobb termetű szarvasfaj.	☐
2)	A nyarat a tundrán tölti.	☐	8)	Az erszényes emlősök közé tartozik.	☐
3)	A tehén is visel agancsot.	☐	9)	Jellemző élőhelyei a tajga mocsaras területei.	☐
4)	Háziasítható.	☐	10)	Amerikai alfaját karibunak hívják.	☐
5)	Agancsa lapátszerűen széles.	☐	11)	A páratlanujjú patások közé tartozik.	☐
6)	Jellemző élőhelye a mérsékelt övi lomberdő.	☐	12)	A déli félteke tajgaövezetében is előfordul.	☐

Azonosítsd a feladatban szereplő szarvasfajokat!

VI. Globális gondjaink (11 pont)

Olvasd el és értelmezd az alábbi idézetet!

Egyszerű választás

„Csak ha már az utolsó fát is kivágták, az utolsó patakot is megmérgezték, az utolsó halat is kifogták az emberek, csak akkor értik meg, hogy a pénzt nem lehet megenni.”

1) Milyen természetvédelmi problémáról szól az idézet első tagmondata?

- I) A füves területek túllegeltetéséről.
- J) Az erdők túlzott mértékű irtásáról.
- K) Az élő vizek szennyezéséről.
- L) A tengerek, folyók túlhalászásáról.
- M) Az üvegházhatás fokozódásáról.

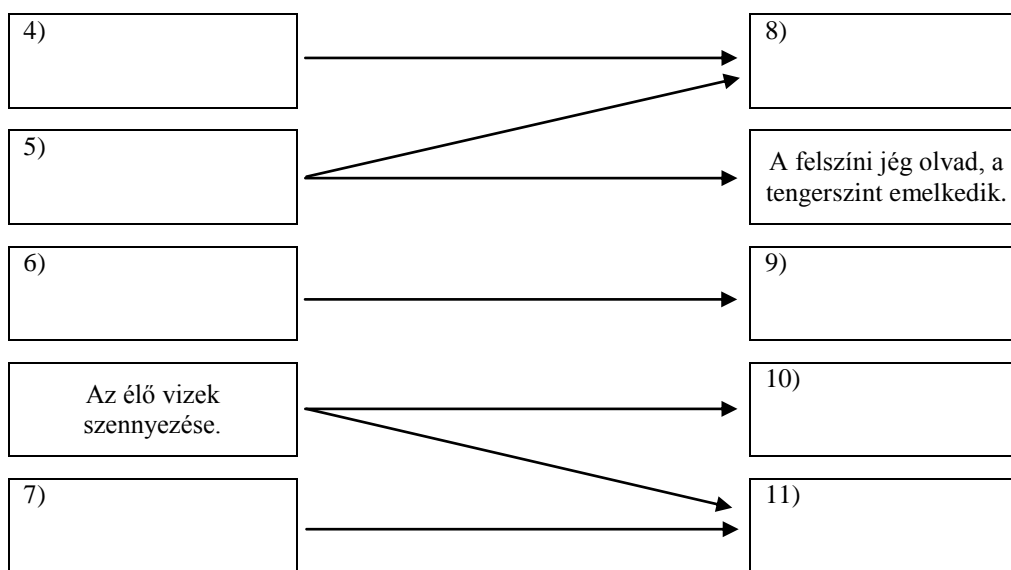
2) Milyen természetvédelmi problémáról szól az idézet második tagmondata?

- A) A füves területek túllegeltetéséről.
- B) Az erdők túlzott mértékű irtásáról.
- C) Az élő vizek szennyezéséről.
- D) A tengerek, folyók túlhalászásáról.
- E) Az üvegházhatás fokozódásáról.

3) Milyen természetvédelmi problémáról szól az idézet harmadik tagmondata?

- A) A füves területek túllegeltetéséről.
- B) Az erdők túlzott mértékű irtásáról.
- C) Az élő vizek szennyezéséről.
- D) A tengerek, folyók túlhalászásáról.
- E) Az üvegházhatás fokozódásáról.

Az alábbi diagram öt káros emberi tevékenységet és azok következményeit foglalja össze. A nyilak ok-okozati összefüggéseket mutatnak. Találd meg az A, B, C, D betűkkel jelzett tevékenységek helyét a bal oldali oszlopban, ill. a szintén A, B, C, D betűkkel jelölt következmények helyét a jobb oldali oszlopban! Segítségképpen egy-egy tevékenység és következmény már be van írva.

TEVÉKENYSÉG

KÖVETKEZMÉNY

A) Az erdők túlzott mértékű irtása.

A) Lepusztul a talaj, tömeges fajkihalás zajlik.

B) Az üvegházhatás fokozódása.

B) Sérülnek a vízi táplálékláncok, felborul a vizek ökológiai egyensúlya.

C) A füves területek túllegeltetése.

C) A meleg égövben nő a sivatagos területek nagysága.

D) A tengerek, folyók túlhalászása.

D) Romlik az ivóvíz minősége.

VII. Nyílt tengerek vándorai (15 pont)

Olvasd el az alábbi szöveget, majd azonosítsd a jobb oldalt felsorolt állatfajokat!

*A világtengerek nagytestű ragadozó csontoshala a .....A.....
Legnagyobb példányai elérhetik a 700 kilogrammos testtömeget.
Háta kékesfekete, hasa világos. Jellemzősége a sok kis
úszócskára tagolódnak hátúszó és a farok alatti úszó. Sűrű
csapatokban mozognak a felszíni vizeken. Közel 30 méter a
testhossza az acélkék színű óriásemlősnek, a .....B..... -nak.
Vízszintesen álló farki úszólemezeik segítségével úszik,
melluszonyaival kormányozza magát. Orrnyílása a fejtetőn
található. A .....C..... fekete-fehér színezetű, kisebb csoportokban
vadászó ragadozó. Nagy, háromszögletű hátúszója és vízszintes
farokuszonya van. Hímje 10 méter körüli, nősténye fele akkora.
Mintegy 3,5 méter a testhossza a ragadozó életmódú ....D.....-nak.
Mell- és hátúszója jól fejlett, farokúszója függőlegesen áll és
részaránytalán. Kopoltyúfedője hiányzik, a kopoltyúrések szabadon
állnak. Főként rákok és kisebb puhatestűek képezik az .....E.....
táplálékát; a kb. 15 méteresre megnövő, porcos vázú állat szájában
csak apró fogak vannak. Nyitott szájával úszik az apró állatok sűrű
rajába; a víz a kopoltyúréseken eltávozik, a táplálék fennakad.*

A szövegben szereplő állatok és betűjelük:

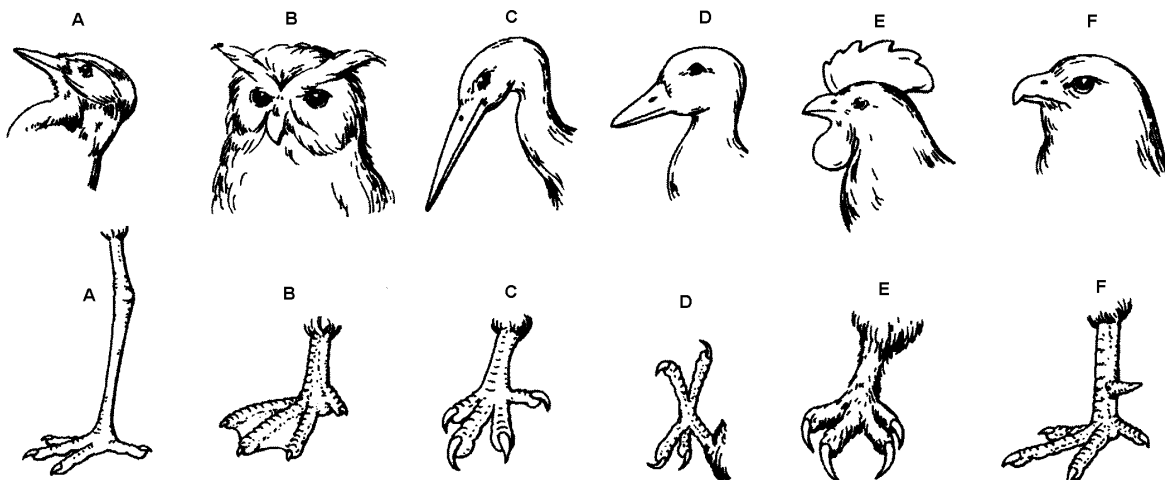
1) Heringcápa	☐
2) Kékbálna	☐
3) Tonhal	☐
4) Óriáscápa	☐
5) Kardszárnyú delfin	☐

A következő kérdések ugyanezekre az állatfajokra vonatkoznak. Válaszolj továbbra is azokkal az „A”, „B”, „C”, „D”, „E” betűkkel, amelyekkel az állatokat azonosítottad! Az egyértelmű válaszadáshoz fontos tudnod, hogy **mind az öt betű kétszer** fog szerepelni a válaszok között!

6) Óriásbálnának is mondják, a jelenleg élő legnagyobb állat a világon.	☐
7) Fókákat, madarakat, halakat zsákmányoló veszélyes ragadozó. Csoportosan még a kékbálnát is megtámadják.	☐
8) Sok kis darabból álló hátúszó, részarányos farokúszó, farok alatti úszó jellemzi. Hasúszója a közvetlenül a mellúszó alatt van.	☐
9) Részaránytalán farokúszóval rendelkező porcosshal. Oldalvonalszerve és szaglószerve kifinomult. Főként halakkal táplálkozó ragadozó.	☐
10) A legnagyobb testű porcosshal.	☐
11) Egy sorban ülő, nagy, hegyes fogai vannak, azaz fogascet.	☐
12) Elevenszülő, de nem emlős. Ivadékai 70 cm hosszúak, a kifejlett állat mintegy 3,5 méteres.	☐
13) A sziláscetek közé tartozik.	☐
14) Néhány centiméteres kis állatokat fogyasztó planktonevő.	☐
15) Húsa a kereskedelemben is kapható, egyik legközségesebb és leggyakoribb tengeri eredetű élelmiszer.	☐

VIII. Madarak (23 pont)

Az alábbi rajzok különféle életmódú és táplálkozású madarakat ábrázolnak. A felső ábrason a madarak csórtípusai, az alsón ugyanezen madarak lábai láthatók. Válaszolj a kérdésekre az ábrák fölötti betűjelekkel!

Rendeljünk hozzá a **felső ábrason** látható rajzokhoz egy-egy lehetséges madárfajt! Az 1-6. kérdésre tehát a felső ábrason betűivel válaszolj. Az alábbi táblázatba minden betűt (A, B, C, D, E, F) egyszer kell beírni.

☐	1) Házityúk	☐	4) Nyári lúd
☐	2) Uhu	☐	5) Nagy tarkaharkály
☐	3) Fehér gólya	☐	6) Vörös vércse

Egyszerű választás

7) Melyik madárfajnak van lemezes csőre?

- A) Uhu
 B) Nyári lúd
 C) Házityúk
 D) Fehér gólya
 E) Vörös vércse
 F) Nagy tarkaharkály

8) Melyik faj csőrére mondják, hogy véső alakú?

- A) Uhu
 B) Nyári lúd
 C) Házityúk
 D) Fehér gólya
 E) Vörös vércse
 F) Nagy tarkaharkály

9) Melyik madárfaj csőre alkalmas a magevő életmódra leginkább?

- A) Uhu
 B) Nyári lúd
 C) Házityúk
 D) Fehér gólya
 E) Vörös vércse
 F) Nagy tarkaharkály

10) Melyik madárfajnak van hosszú, hegyes csőre?

- A) Uhu
 B) Nyári lúd
 C) Házityúk
 D) Fehér gólya
 E) Vörös vércse
 F) Nagy tarkaharkály

Rendeljünk hozzá az **alsó ábrason** látható rajzokhoz egy-egy lehetséges madárfajt! A 11-16. kérdésre tehát az alsó ábrason betűivel válaszolj. Az alábbi táblázatba minden betűt (A, B, C, D, E, F) egyszer kell beírni.

☐	11) Házityúk	☐	14) Nyári lúd
☐	12) Uhu	☐	15) Nagy tarkaharkály
☐	13) Fehér gólya	☐	16) Vörös vércse

Rendeljünk hozzá az **alsó ábrason** látható rajzokhoz egy-egy lábtípust! A 17-22. kérdésre tehát megint az alsó ábrason betűivel válaszolj. Az alábbi táblázatba is minden betűt (A, B, C, D, E, F) egyszer kell beírni.

☐	17) gázlóláb	☐	20) egy vízimadár úszólába
☐	18) izmos kúszóláb	☐	21) egy bagolyféle markoló- vagy fogólába
☐	19) egy sólyomféle markoló-vagy fogólába	☐	22) kapirgálóláb

Egyszerű választás

23) Melyik faj nem védett a felsoroltak közül?

☐	A) Uhu
	B) Nyári lúd
	C) Házityúk
	D) Fehér gólya
	E) Vörös vércse